

АЙ ЖЕРДІН СЕРІГІ

География пәні мұғалімі
Бекбаева Эльмира Базарханқызы

Білімділік: оқушыларға ай туралы түсінік қалыптастыру..

Құрал-жабдықтар, көрнекті құралдар: карта, глобус, қосымша материал.

Сабақтың түрі: Жаңа сабақ

Әдіс тәсілдер: Өз-өзіңді тексер, ой толғаныс, карта мен жұмыс, кестені толтыр, әріптердің сырын аш, сәйкесін тап.

Үй тапсырмасын сұрау

-Глобус дегеніміз не?

-Жердің формасы қандай?

-Жер шамамен қашан пайда болған?

-Жердің қанша пайызын су,қанша пайызын құрлық алап жатыр?

-Экватор дегеніміз не?

-Оның ұзындығы қанша?

-Ерте кезде жердің пішіні туралы көзқарастары қандай болды?

Сандар сөйлейді ойыны

6000 градус

510 млн км

71%

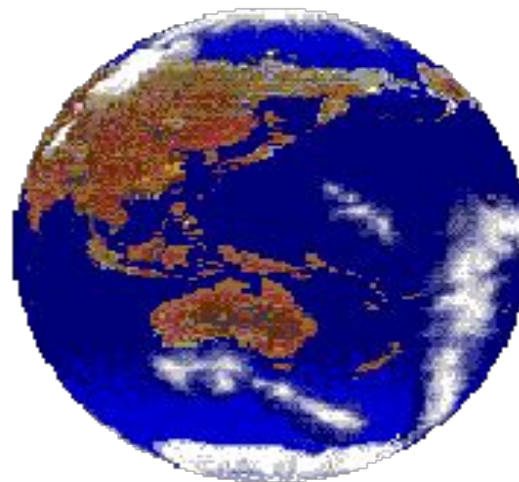
5000 МЛРД

29%

150 млн

9-

8мин 19 секунд

ЛПОЮС

ТАРКА

НОЛПУТ

БУГОЛС

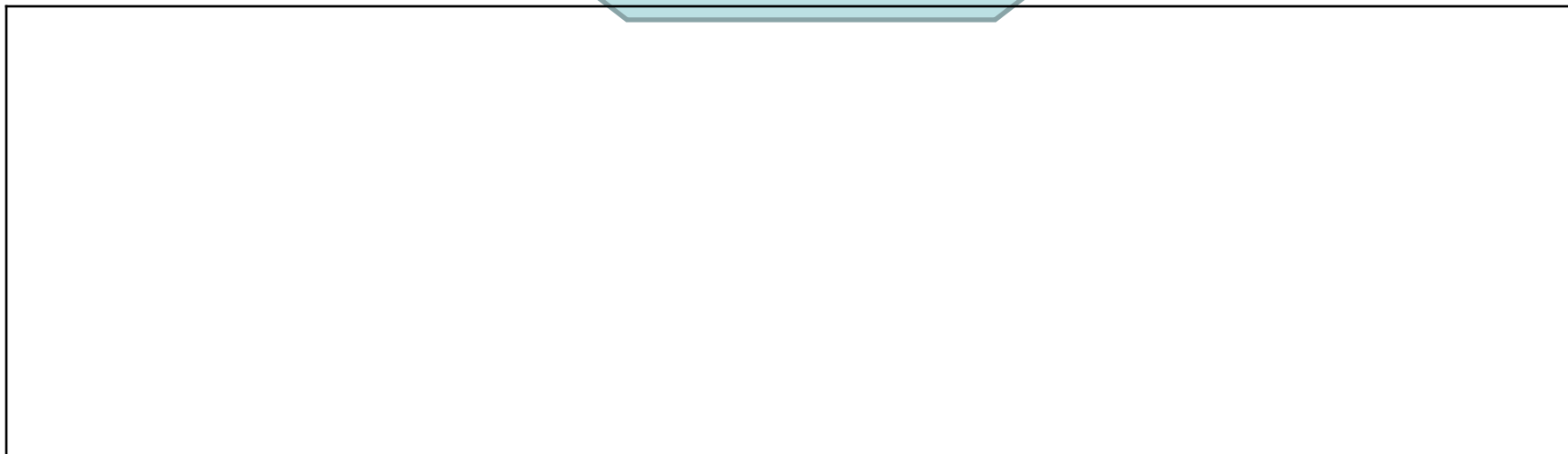
ЕРЖ

ламшарағ

унатсылытараж

днүі

ЫЗҰДЛЖ

Ия немесе жоқ бегілерін қою арқылы сұрақтарға жауап беру

1. Жер 3,5 млрд жыл бұрын пайда болған
2. Жер бетінің жалпы ауданы 310 млн км
3. Жердің 70% құрлық алып жатыр
4. Жердің 39% су алып жатыр
5. Экватордың ұзындығы 40 000 км
6. Ағаш глобусты жасаған М. Бехайм

23.10.2013

АЙ
ЖЕРДІН
СЕРІГІ

Орақ болып туады,
Табақ болып тынады.

Әрине ол бізде АЙ

АЙ – жердің серігі

АЙ

Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың шолпан мен меркурийден басқа ғаламшарлардың барлығында серіктері бар. Олардың жалпы саны 60-қа жуық.

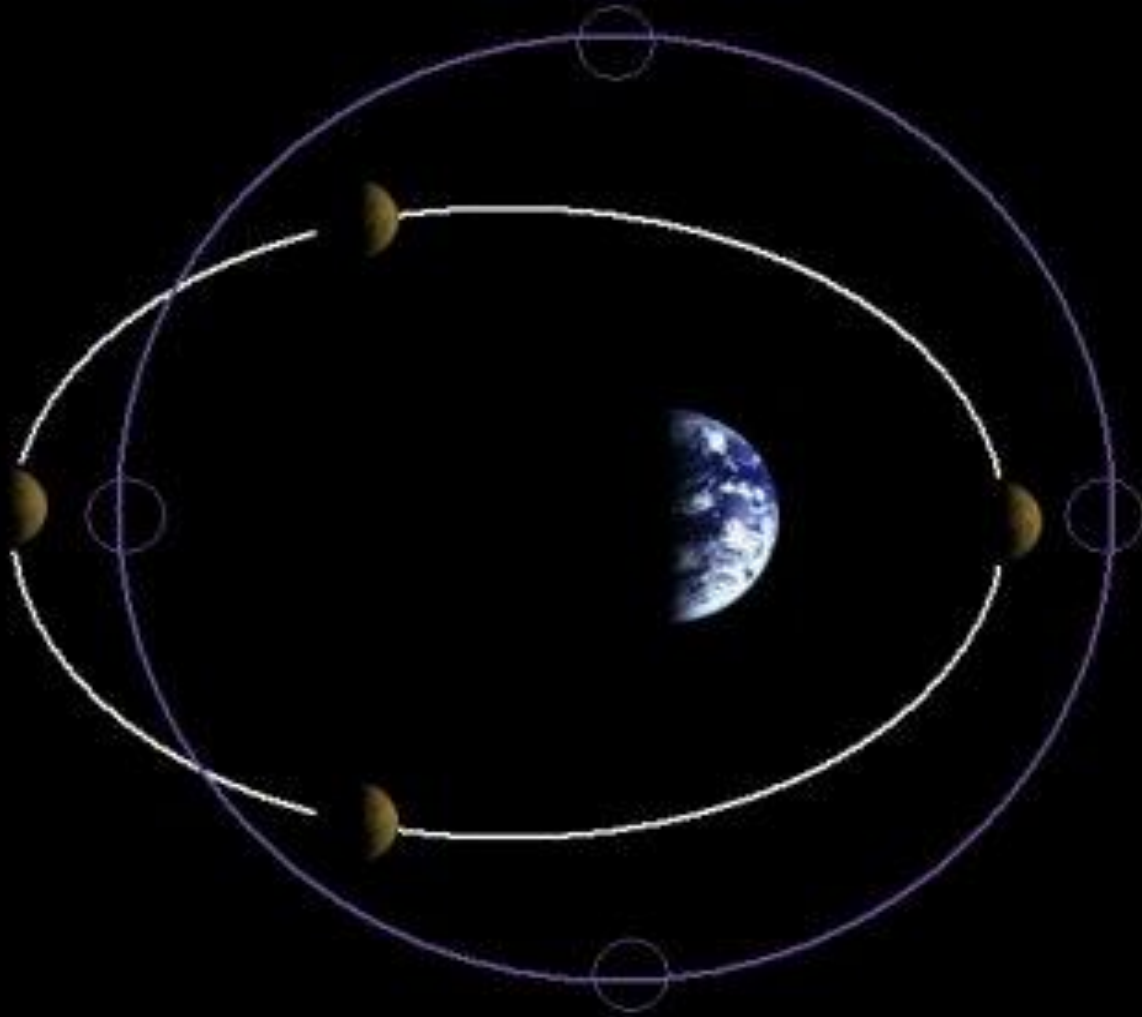

**Ежелгі гректер айды
ғаламшар деп ойлаған.**

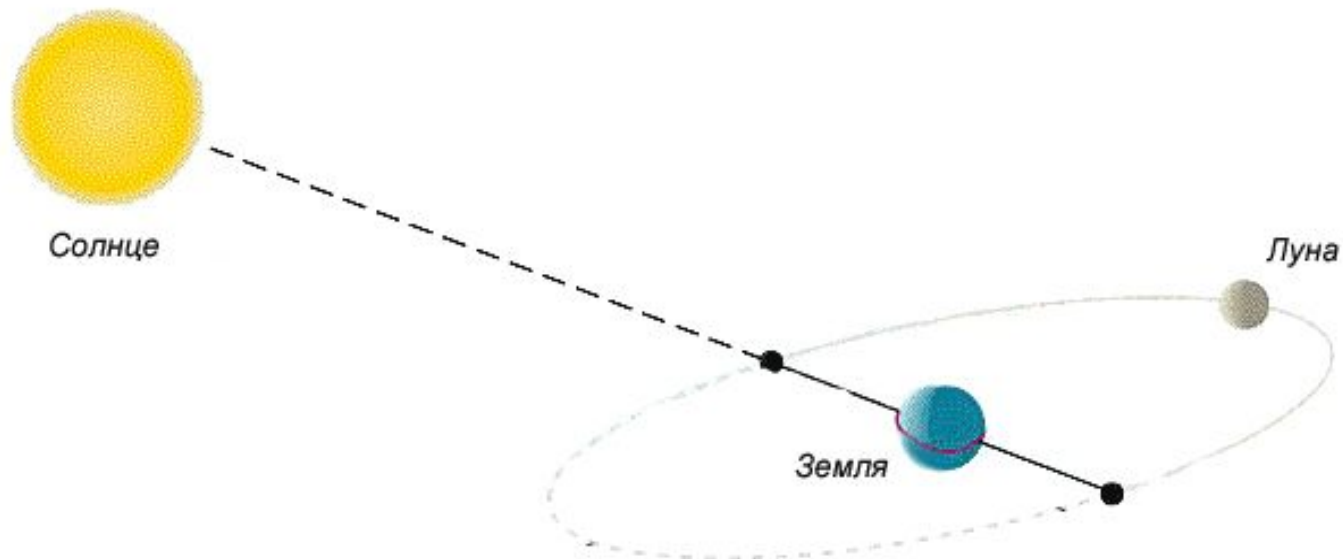
**Ай- деген ұғым бізге
ежелгі римдіктерден
еңген**

Ай жерді 29,5 тәулікте 1 рет айналып шығады. Ол жерді сағатына 36 км жылдамдықпен айналады. Ай жерді айналғанда тек қана бір жағымен айналады.

Айдың жерден арақашықтығы 356 400 км.

Айды телескоппен қарағандағы беткі көрінісі

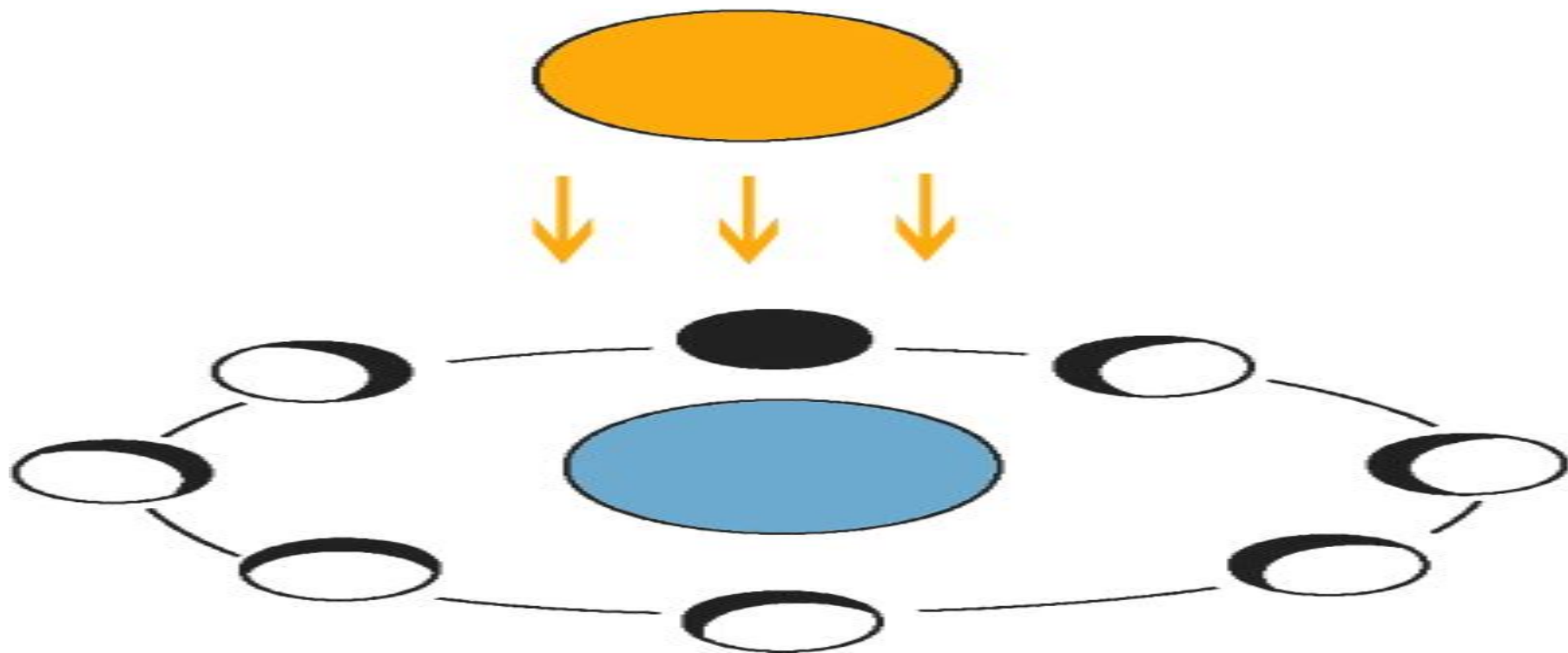

Бірнеше мың жыл бұрын
Галилео Галилей ай
бетіндегі дақтарды теңіздер
деп ойлаған. Изобилия,
Бурь,
Бұлт, Жаңбыр теңіздері-
деп ат қойған.

Айдың диаметрі Жердің диаметірінен 4 есе кішкентай.

Ай өздігінен сәуле шығармайды, Күн оның әртүрлі бөлігіне сәуле түсіреді.

Ай фазалары

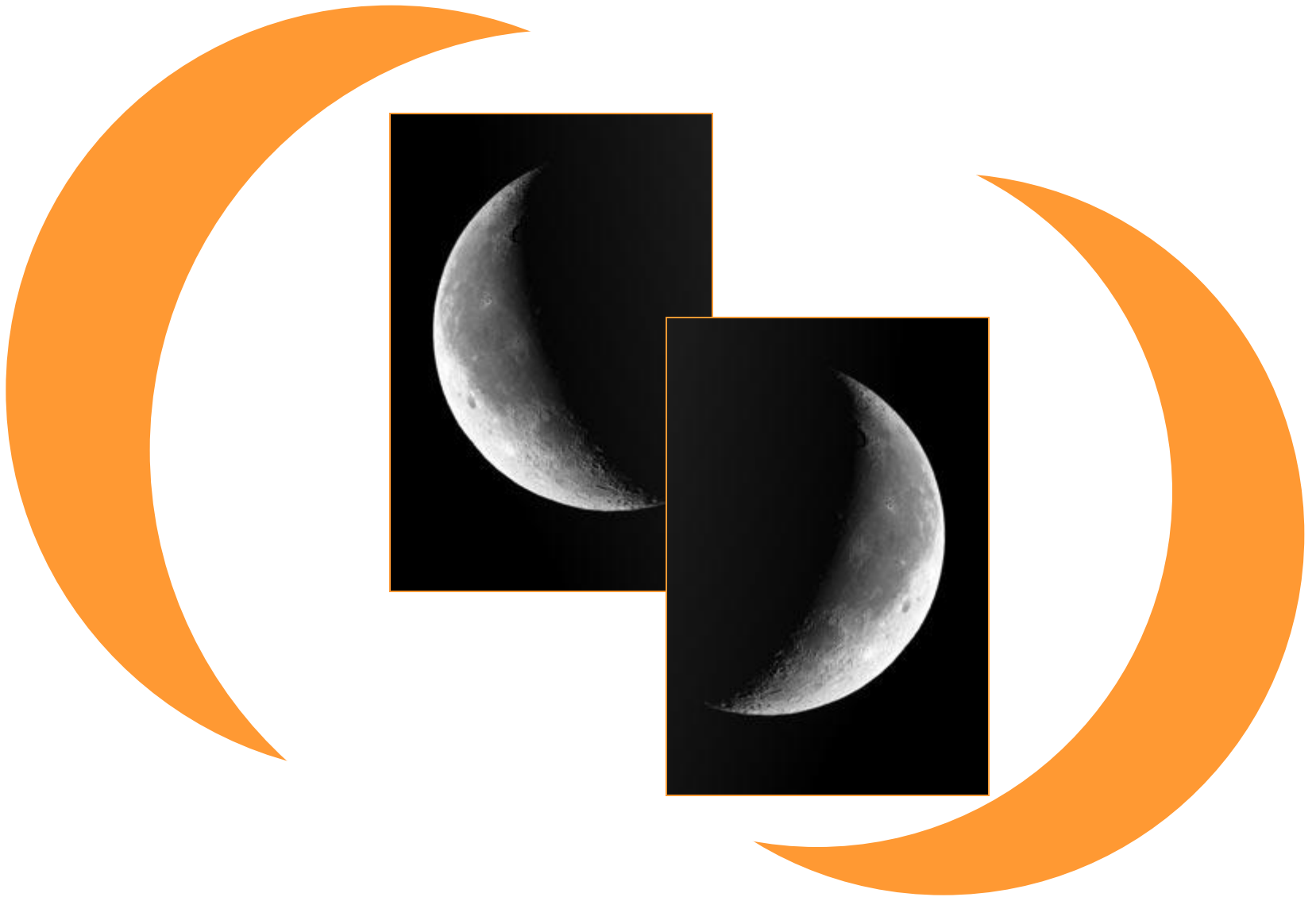
Ай фазасы-Айдың жерден жарық болып көрінбейтін бөлігінің әр түрлі пішінде болуы. Күн сәулесі айдың бізге көрінбейтін жағына түскенде түні бойы бізге көрінбей кетеді. Бұл фазаны жаңа ай деп атайды. Екі апта өткен кейін оның көлемі ұлғайып жарты айдан соң толық айға айналады. Бұл фаза айдың толысуы деп атайды. Осыдан кейін аталған процестер қайталана береді.

Жаңа ай

Толық ай

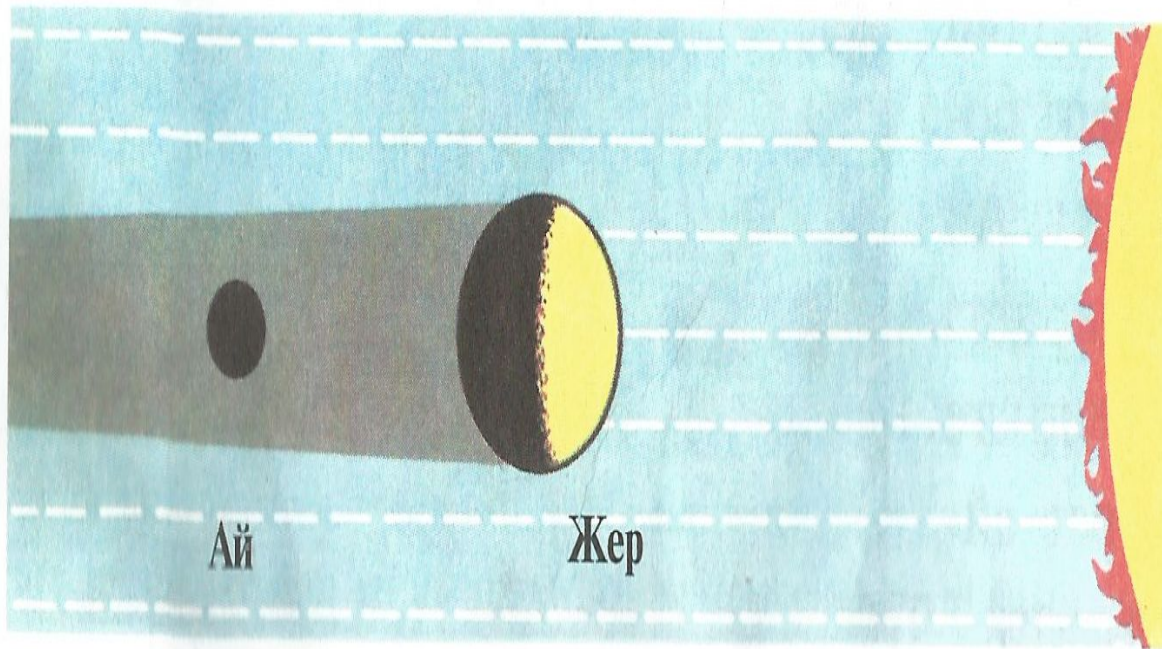

Жерден айға қарайтын болсақ, айдың бетінен дақтар көруге болады. Ол дақтар метериттердің жер бетіне құлауынан қалған дақтар.

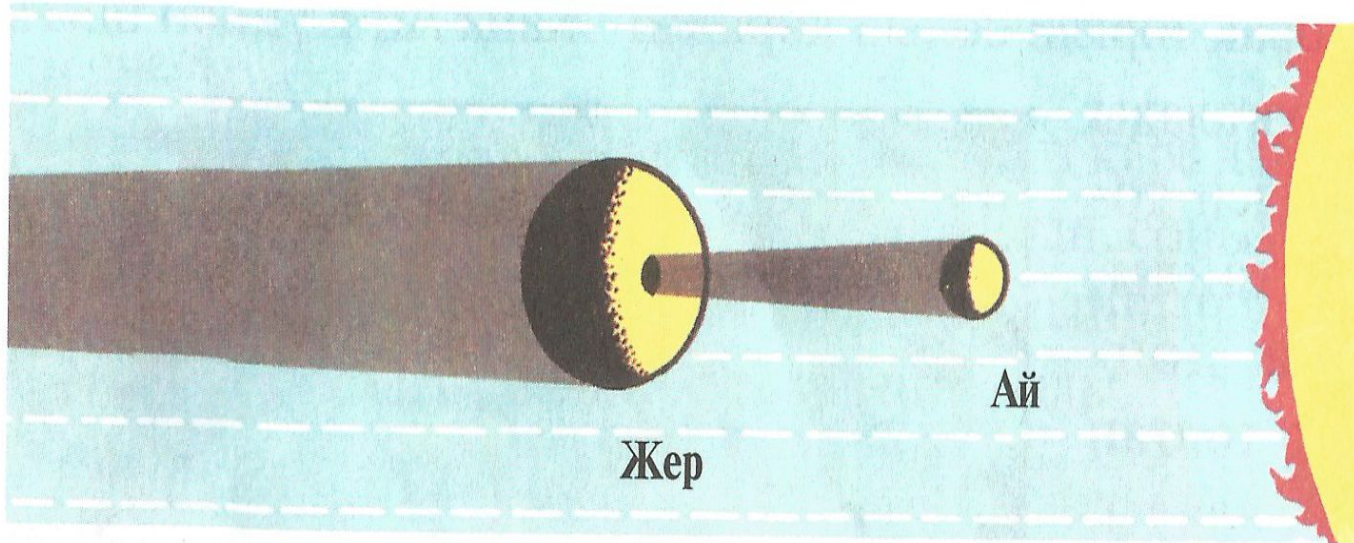

Ай

Жер

Айдың тұтылуы

туған кезінде Ай Жер мен Күннің ортасында Күнді көлегейле

Күн тұтылуы

Мәтіндік ...

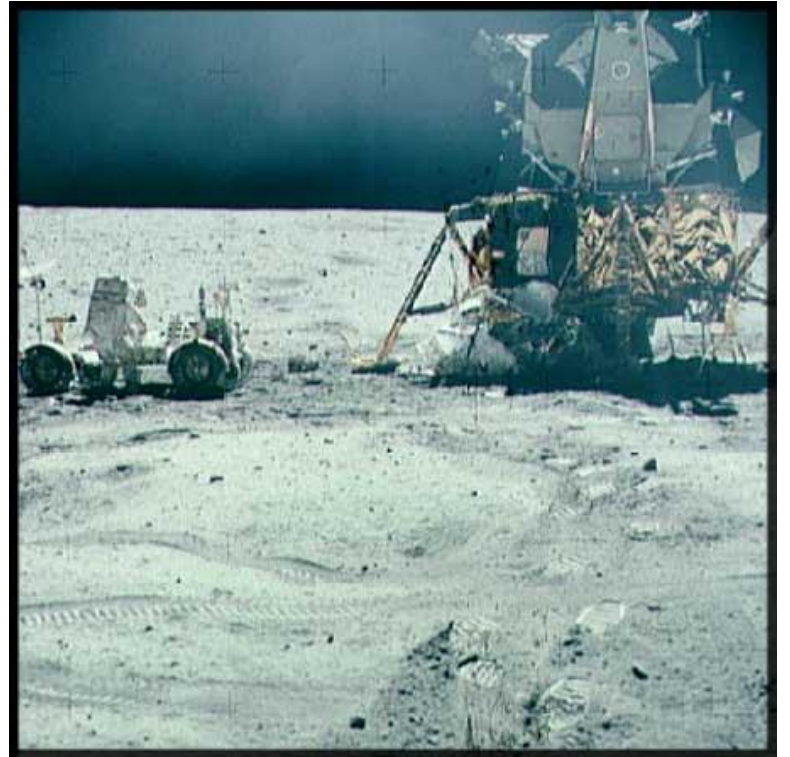
... ..

Ерте заманнан бері адамдар айды зерттеуге көп көңіл бөлген бірақ ең алғаш рет
20 шілдеде 1969 жылы .

Нил Армстронг

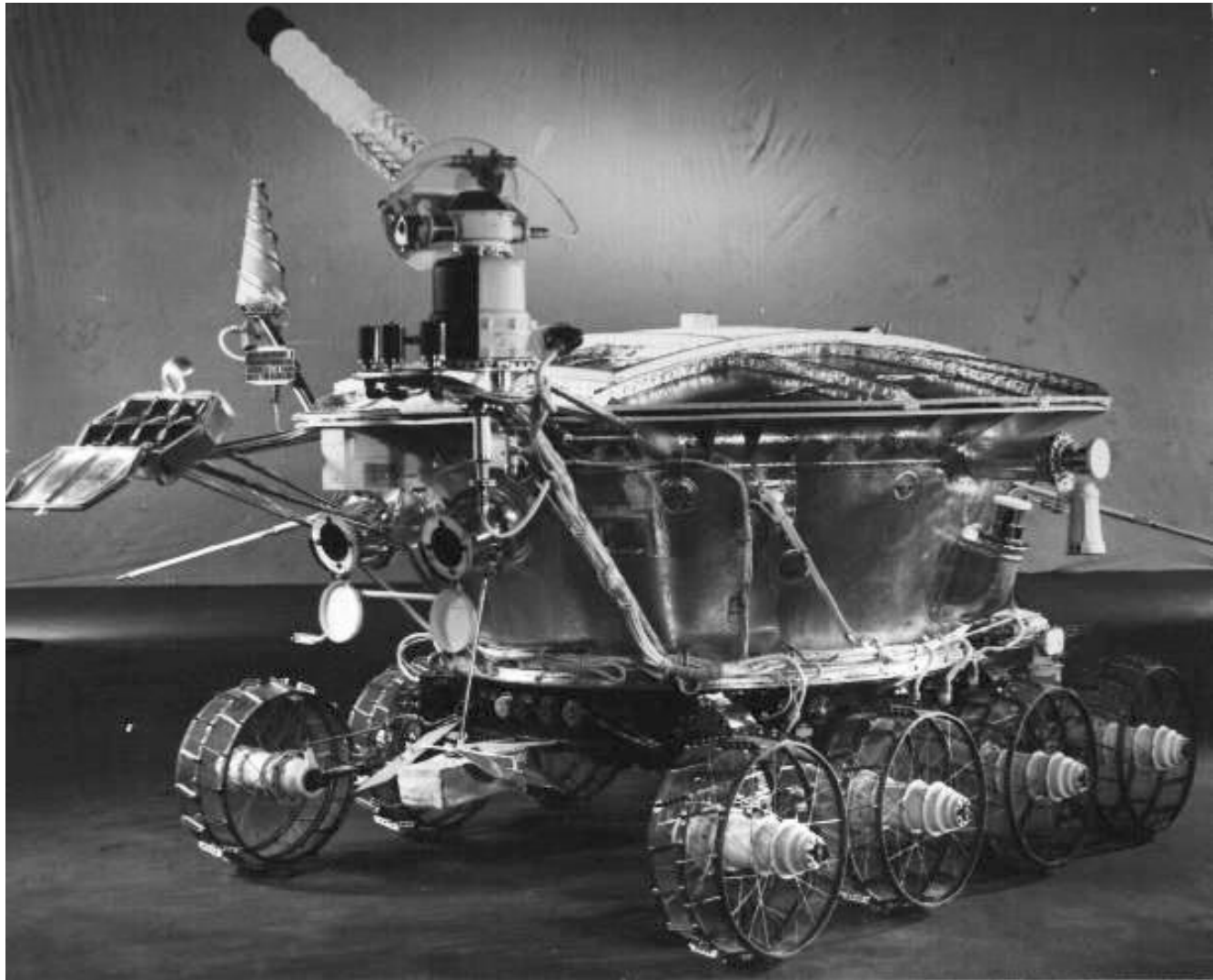

Айда ауа жоқ болғандықтан ,айға күн түсіп тұрсада аспан қараңғы болып тұрады.Аспаннан жұлдыздарды көруге болды.

1972 жылы ең соңғы рет ұшқан **Аполлон 17** ұшағы.

Сабақты қорытындылау

Географиялық диктант

Жерге ең жақын орналасқан аспан денесі-.....

Жер мен айдың арақашықтығы-.....

Ай жердіайналып өтеді.

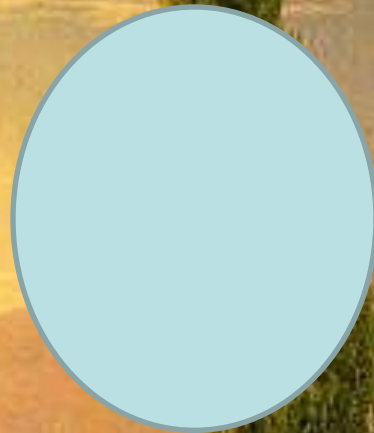
Ай жердің-.....

Ай жерді-.....айнала қоғалады.

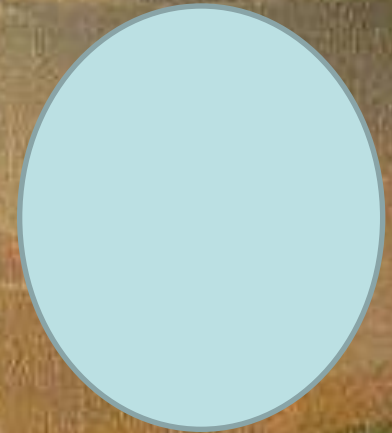
Ай фазаларының суретін салу

Жаңа ай

Жарты ай

Толық ай

Берілген әріптердің ішінен айға байланысты сөздерді табу

**ЖЕРМТ РНА СТРОНА ВТ ДЩ ШГ ШФ
А ЗА И М Н К Е И А Й Ы О Д Ы И Т Ұ Т Ы Л У
М В Е Ы Н А Р М С Т Р О Н Г Ъ Ы Ч М С
С К А Ф А Н Д Р Я Ф Й Ц Ғ А Р Ы Ш Ю Э Х Ы И
Ғ А Л А М Ш А Р С Ч Ы Ф Ц Й К Р А Т Е Р Г Л
О Р Б У С В Ы У Ц Т А Р Т Ы Л Ы С**

**Желсіз түнде жарық ай,
Сәулесі суда дірілдеп.
Ауылдың шеті терең сай,
Тасыған өзен дүрілдеп.**

А Құнанбаев

Алжир

Азербайджан

Пакистан

Малайзия

Мальдивы

Коморские острова

Мавритания

Сингапур

Тунис

Турция

Үйге тапсырма:

№13 Ай Жердің серігі.

СӨЗ ЖҰМБАҚ ҚҰРАУ

